

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАПИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном стану, у Новоме Саду.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

Управитељ народног позоришта г. Милорад Поповић Шапчанин поднео је 29. јануара ове године г. министру просвете и црквених послова овај извештај:

Господине,

Првог априла прошле године наименован сам за управитеља Народног Позоришта, а после кратког времена у ову дужност и уведен. Поред осталих брига о репертоару, персоналу и потребним хитнијим оправкама и набавкама, главну сам пажњу поклањао страни финансијско-економијој. Пратећи пажљиво сва примања и осигуравајући и учвршујући њихове изворе, старао сам се и да издатке сведем у могућне у же границе. Но поред васколике и непонустљиве пажње, поред свију штедња и редукција разних издатака, ја сам ипак принуђен, не налазећи довољно достижности у сила својим, потражити ваше потпоре, господине министре.

Финансијско стање задаје велику бригу. Да је ово страховање основано, најбоље ће показати цифре, које су изложене овде само у главним збирома, а поближе суме налазе се у таблицама, које су приложене у додатку.

Буџет, који сам застасао за прошлу 1880 годину, био је, у главном, овај:

A. Примање:

1. Државна помоћ	29.828.
На канцеларијске трошкове . . .	600.
2. Предплата:	
од Књаза	2.640.
од публике за ложе и седишта . . .	10.000.
3. Доходак од представа:	
30 представа по 720 . . .	21.600.
150 представа по 300 . . .	34.500.
4. Кирија од посластичара . . .	600.

5. Ванредни дохотци:

a) од страних вештака	102.
б) да се наплати дуг	6.000.
в) нова представа музичне драме „Жизњь за царј“	5.000.
г) игранке, уштеде, медаље, ванредне представе и други непредвиђени дохотци	10.000.
свега дин.	121.232.

B. Издавање.

Плате:

1. Управа (заступник управитељев, три одборника и писар)	2.490.
2. Представљачко особље:	
а) мушки	34.352.
б) женски	23.444.
3. Певачи и статисте	2.200.
4. Разни хонорари	2.000.
5. Свирачи, техничко особље, биљетари, новчар и газно особље	30.396.
6. Набавке	8.300.
7. Набавке потрошне	8.650.
8. Ванредни трошкови	9.400.
свега дин.	121.230.

На крају априла прошле године извршила се била половина рачунске године. Кад по буџету, цело годишње примање износи 121.232 динара, онда долази:

на шест месеци	60.616
на месец дана	10.102,66.

Међу тим за ово по године пало је на каси:

1. Од 71 представе у претплати	25.501,70
2. Од 13 представа, изван претплате	8.150,60.
3. Од Његовог Височанства . . .	1.050.
4. Од претплате на ложе . . .	3.008.
5. Од претплате на седишта . . .	3.202.

6. Од кирије	354.
7. Од страних вештака	35,50.
8. Непредвиђеног дохотка и казни	1.741,20.
9. Наплаћена дуга	80.
10. Државне помоћи	14.652.
И тако цело примање за шест месеци износило је динара	<u>57.775,75.</u>

Ова сума, подељена са шест показује месечни доходак (место 10.102 по буџету) у 9.629,29.

Дакле, мање него што буџет гласи:
за месец дана 473,37.
за шест месеца 2.842,42.

За истих шест месеца издато је:

1. На плату целокупног особља	46 409,59.
2. На остале потребе	11.383,39.
3. На исплату зајма кредитноме заводу (44 лист парт.)	3.525.

Свега потрошево дин. 61.317,98.

Кад се од ове суме одбије поменута шестомесечна привреда у 57.775,75.

излази разлика од дин. 3.542,23.

Осим ове разлике били су преда мном још ови неисплаћени рачуни:

1. Куманудићу за дрва	540.
2. А. Петровићу за платно	229,40.
3. Стари рачуни за нафту	132.
4. Обућару Николићу	50.
5. За купљени угаљ	120.
6. Игњатијевићу стари рачун (?)	40.
7. Бакалину	30.
8. Које где мањих рачуна	50.

свега неисплаћених, старих рачуна. 1.191,40.

Ка овоме додана показана разлика од 3.542,23.

Показује целокупни недостатак за шест месеца 4.733,63.
(или у дукатима: 394 и 5 динара).

С погледом на ову разлику у примању и издавању, и да би се на крају рачунске године учинила колико је могућно мањом, још је у почетку априла, времену за отказ многим уговорима, отказана служба неким члановима и служитељима, чиме је добивено годишње уштеде на 7912, полугодишње (од 1. априла до краја 1880) 3.956.

Даље је отказана служба помоћнику шаптача, чиме је смањен издастак годишње 864, полугодишње у дин. 432.

Како је у исто време и главни шаптач напустио дужност, то је и његово место (од 1680 динара) попуњено другим, јевтинијим (за 1000 динара), чиме је уштеђено годишње 680, полугодишње 340.

Затим су, све у цељи приштеђивања, укинути ови издатци:

1. На певаче месечно по 204, за три месеца.	612.
2. На плату Хреље Поповића.	450.
3. На плату г. Ружићеве.	360.
4. На плату М. Рајковићке.	228.
5. На плату помоћника гаса	360.

Свима изложеним редукцијама смањено је издавање на 6.798.
динара до краја 1880.

(Наставиће се.)

Ј И С Т И Ч И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Дон Џезар од Базана) драма у 5 чинова, од драма-манара, приказана 26. нов. о. г.)

Та пуну романтике, а и невероватности драма, и ако броји доста година од постанка свога, радо се гледа и

дан данас, нарочито ако се добро представља, као што је то случај код нас. Дон Џезар г. Ружића мајсторски је изведена слика у целини и подробности. Не знаш, шта ти се боље допада, да ли његов ионшалантан хумор, којим изводи скитаљшу и бекрију, или његов преобрађај

у поносног великаша шпанског, када се сећа ко је пшта је, и када брани част жене своје. Све је то било природно и истинито. Између осталих пуног је ефекта била сцена, када се краљ издаје за Дон Џезара, а Дон Џезар — Ружић, међу њима шешир на главу, за краља шпанског. Лепше се већ не може извести тај призор. Г. Лукића можемо само похвалити као краља. И маска му беше врло згодна и лепа: прави шпански краљ хабсбуршке лозе. Г. Рајковића је развила у Маркантани свој лепи глумачки дар у пуној мери. По себи се разуме, да она, већ по природи својој, боље изводи за сада безазлене, несташне делове својих улога, него озбиљне, трагичне. Г. Димитријевић и г. Ј. Поповићева, (Маркез Монтефијор и жена му) беху две комичне фигуре, које су изазвивали смех, кад су се год појавили. Г. Миросављевић (Дон Жосе од Сантарема) у згодним потезима обележио је у главном карактеру тог препреденог државника, који не бира средства да дође до целих своје. Г. Рашића и стас и глас и облик оспособљавају за Лазарина. И остали у својим малим улогама допринесли су много, да је цела представа ишла, што и кажу, као „намазана“ Све је ишло добро, осим песме, коју певају војници, да развеселе Дон Џезара у тамницама. Они су га том песмом, чини нам се, пре сневеселили, него развеселили. Кад се не може, боље је махнути се певања, нарочито кад то баш сам комад „отијуд“ не захтева.

— ић.

(Недељни ред представа.) У уторак 1. децембра по други пут: „Прилепчично“. Шала у 4 чина, написао др. Ј. Б. Швајцер, превео П. Ј. Мостић. — У четвртак 3. децембра први пут: „Путници“. Шаљива игра у 3 чина, но Секрету написао А. Винтерфелд, превео Сава Петровић. — У суботу 5. децембра: „Ромео и Јулија“. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, с енглеског превео др. Лаза Костић, за српску позоришну удесно А. Хадић. — У недељу 6. децембра први пут: „Очина маза“. Позоришна игра у 4 чина, написао Л' Аронж, превео Сава Рајковић.

П О З О Р И Џ Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) „Розог“ доноси о драми „Двобоју“ ову оцену: „Премда је красни комад Фераријев „Двобој“ био 29. новембра представљен пред слабо посећеном кућом, успех истога остао је као и лајске године потпуни. „Двобој“ спада међу најкарактеристичније позоришне игре, које смо у новије доба на позорици гледали. Гласовити талијански списатељ вијоје је најједноставнијим заплетом створити дело, које те својом неодољивом логиком, својим сјајним начином разговора, те управо оштротом карактеристиком особа држи до краја залетим и задовољним. Не ћемо рећи да нема и Ферари мања, али те су прирођене рекли би смо свима нефранцеским списатељима. То се може понајвише опазвати у експозицији, која и у „Двобоју“ тече врло тешко, а и у дужини дијалога, која се никад код Ферарија слушају правом насладом, толико је у њих духовитости и праве драматичности. Ферари, ког пуним правом зову талијанским Сардоу-ом, имао је у свом таленту три разне

епохе, стварајући дела врло различитих драматичних формама, али скоро увек велике знаменитости. Почињући са историјским позоришним програмом, као „Голдони“ и „Парини“ којима је створио за талијанску публику права бисер-дела историјске вероватности и дражести, пустно се био кашње на преоблачење старијих талијанских позоришних игара, а понајвише Голдонијевих и тиме доказао колико су стари писци помно и верно нарављујући људску цртalu. Из те периоде потиче „Љубав без штовања“, која се и на нашем позоришту врло добрим успехом дала. Задња и најсјајнија епоха Фераријева јест она, којој припада и „Двобој“, написе доба социјалних питања Шта више, ако се неварамо, почео је славни списатељ талијански са прекинућим комадом то ново раздобје свога пера, те се сећамо коликом је слављен примљен био „Двобој“ у Милану и по свој Италији. Из „Двобоја“ расло је име Ферарија постепено сваким новим плодом његовога женијалнога пера. Уз интересантне заплете, уз посве нове ситуације, знао је он најчешћи своје особе тако реалистично, имао је смелост довести на сцену голе и несакривене никаквом копреном сентименталности и фразеологије такове моралне ране друштва у ком данданас живимо, да си можемо тумачити посве праведно како је Ферари постао првим и свеобичајно слављеним талијанским драматургом. Наша је управа врло добро учипила, што нас је упознала с таковим списатељем, који надкриљује високим полетом скоро све немачке драматурге, те би се наш репертоар обогатио његовим драмама, као „Самоубојство“, „Две даме“, „Узроци и посљедице“, које ако је могуће надкриљују оригиналношћу и драматичним заплетом „Двобој“.

О представи морамо искрено казати, да је била пазарска. Ако изузмете прве тешке тон разговора и мучење неких представљача, то цело вече била је за нас права наслада. Гроф Сирки госп. Мандровић јест слика пуне истине и оштре карактерисања, те се ослобођујемо казати, да је иза Људевита XI, најбоља и најсавршенија улога нашега вреднога равнатеља. Колико је боље скваж по ону смесу подлости и кајања, безобразности и туге, него ли шарлатанску кукавност Данцијела Рошата. Сцене у трећем, четвртом, а понајвише страшни призор смрти у 5 чину приказао је Мандровић изврстано, а особито задњу, неодољивом реалистичношћу. Г. Милан, Фијан, гђца Фрајденрајхова и гђа Сајевићка бијају достојни сваке хвале. Задња тројица развили су у својим разним улогама најбоље стране свога талента, те морамо похвалити болни и племенити израз г. Фијана, осетљиви девојачки карактер г. Фрајденрајхове, те племенити и високи значај гђе Сајевићке, која нас је управо обрадовала озбиљним скважањем и представљањем своје улоге. Из-такнути нам је код исте скроз драматични и очајни вијај при смрти Сирки-ја, тако да је тај цели призор још страшније и верније представљен био. Сви су остали били доста добри, само неможемо прећутати кукавне изборнике Ливорнешке.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

10. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 7.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 1. ДЕЦЕМБРА 1881.

ПО ДРУГИ ПУТ:

ПРИЛЕПЧИВО.

ШАЛА У 4 ЧИНА, НАПИСАО Ј. В. ШВАЈЦЕР, ПРЕВЕО Н. МОСТИЋ.

ОСОБЕ:

Роберт, мајор	Лукић.
Мина, његова жена	Л. Хадићева.
Ерина, његова синовица	М. Рајковићка.
Стурвиц, мајор ван службе	Добриновић.
Куно Селденек, потпоручик	Ружић.
Алфред Селденек, заставник	Б. Рашић.
Берта Стурмова, саветнивича	Б. Хадићева.
Герлиц, берзански агенат	Димитријевић.
Ребок, крчмар	Банковић.
Шулцова, газдарица кунова и алфредова	Ј. Поповићева.
Ана, служавка код Роберта	С. Димитријевићка.

Место: Велика варош. Време: садање

У четвртак 3. децембра први пут: „ПУТНИЦИ.“ Шаљива игра у 3 чина, по Секрету написао А. Винтерфелд, превео Сава Петровић.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.